

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן (קדמא ואזלא מנזו רביעי) (במדבר כה, יא)

רבי שמעון¹ ב"ר אברהם לוי מבאר: מניין שאב פנחס את הכח ל"קדמא ואזלא" שהקדים והלך לנקום, שאפילו אהרן לא עשה כן בחטא העגל?

בפרשת לידתו של פינחס, בפרשת וארא (שמות ו' כ"ה) כתוב: "ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס". וביאר שם רש"י: "מבנות פוטיאל מזרע יתרו שפיטם עגלים לעבודת אלילים. ומזרע יוסף שפטפט ביצרו". ומובא במסכת סוטה (דף מ"ג ע"א): "תנא, לא לחנם הלך פינחס למלחמה, (שכתוב במלחמת מדין (במדבר ל"א, ו') "וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלְפָּ לַמַּטֵּה לְצַבָּא אֹתָם וְאֶת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לְצַבָּא וְכָלֵי הַקָּדָשׁ וְחֻצְרוֹת הַתְּרוּעָה בְּיָדוֹ) אלא ליפרע דין אבי אמו, שנאמר: (בראשית ל"ז) "והמדנים מכרו אותו אל מצרים"².

לפי זה נראה לומר, מה ראה פנחס שקדם והלך "קדמא ואזלא", אלא "ליפרע דין אבי אמו". כלומר, כשם שבמלחמת מדין הלך פנחס למלחמה ליפרע דין אבי אמו שהוא יוסף, עליו נאמר 'והמדנים מכרו אותו למצרים', כך כשנשיא שבט מישראל עשה מעשה גילוי עריות חמור, שלקח גויה כזבי בת צור ופגע בשושלת הקדושה שהנחיל יוסף לבניו אחריו, כאשר סירב לאשת פוטיפר ככתוב "ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה", לכן הקדים פנחס והלך "ליפרע דין אבי אמו" על חילול טהרת וקדושה שהוריש יוסף אחריו.

וזוהו הרמז בטעמים פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן (קדמא ואזלא מנח רביעי), "קדמא ואזלא" קדם פנחס והלך, מפני "מונח רביעי" ליפרע דין אבי אמו שהוא יוסף דור רביעי למעלה.

פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן (קדמא ואזלא מנזו רביעי)... (במדבר

כה, יא) (יב) לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום: (יג) והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם

רבי יצחק פרקש מבאר³ שבטעמים נרמז שפנחס השאיר את זכויותיו לזרעו:

ידוע שהאבות הקדושים הניחו את זכויותיהם לדורות הבאים אחריהם כגון יצחק הרי נראה אפרו צבור על גבי המזבח וכמו שאנו מתפללים "ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור".

ושעשה פנחס את מעשה הקנאות וקידש את שמו יתברך בעליונים ובתחתונים ובא הקב"ה לתת שכר טוב על זה הנה מורא יעלה על ראשו שבזה שיטול שכר טוב הרי חסורי מחסרא כל טוב מבניו אחריו. על כן בא מאמר ה"ת אליו "הנני נתן לו את בריתי שלום" לו דייקא, ואין לו לחוש שבזה יגרע משכרו הטוב לזרעו אחריו דאדרבה "והיתה לו" זה שיהיה לו ברית שלום זה ימשיך ולזרעו אחריו שגם זרעו אחריו יהיה להם ברית כהונת עולם.

¹ מחבר ספר אהלי שמעון על שו"ע.

² והמשך לשון הגמ': "למימרא, דפינחס מיוסף אתי, והא כתיב (שמות ו') "ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה", מאי לאו דאתי מיתרו שפיטם עגלים לעבודת כוכבים, לא, מיוסף שפיטפט ביצרו. והלא שבטים מבזין אותו ראיתם בן פוטי זה, בן שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים יהרוג נשיא מישראל, אלא, אי אבוה דאימיה מיוסף אימיה דאימיה מיתרו, ואי אימיה דאימיה מיוסף אבוה דאימיה מיתרו. דיקא נמי דכתיב "מבנות פוטיאל", תרי משמע שמע מינה".

³ ברכת יצחק במדבר, רבי יצחק פרקש, בני ברק תש"ן, עמ' רצו.

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

וכך נרמז בטעמים: **פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר קדמא ואזלא**, איך **הקדים** פנחס ליטול את שכרו והרי עי"ז **אזלא** [הלכה] הזכות מבניו אחריו?

על זה באה התשובה **בֶּן-אֶהְרֹן הַכֹּהֵן מונח רביעי**, אדרבה פנחס הניח את השכר לזרעו אחריו. 'רביעי' על-דרך (במדבר כג,י) "וּמִסָּפָר אֶת רֵבַע יִשְׂרָאֵל", שכוונתו על הזרע **העתידי** לצאת מהם (כמ"ש שם בדעת זקנים מבעלי התוספות).

פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר (קדמא ואזלא) **בֶּן אֶהְרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיבִי אֶת-וְזִמְתִּי** (מהפך פשטא) **מֵעַל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל** (במנוח זקף קטן) **בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאֹתִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא כָלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאֹתִי** (במדבר כה, יא)

רבי מנחם מנדל מורגנשטרן מקוצק מבאר⁴ שמשה רבנו לא היה יכול להרוג את זמרי, כי משה הוא התורה עצמה, וההלכה של "הבוועל ארמית קנאים פוגעין בו" היא הלכה **ואין** מורין כן, ואילו היה משה הורג את זמרי, היה זה כאילו ההלכה כתובה בתורה.

לפי הסבר זה מבאר⁵ **רבי אברהם שטרן** מדוע כתוב "בְּתוֹכְכֶם". כי לכאורה משה היה צריך לקנא ולא פנחס, ועוד, הרי אסור לתלמיד להורות בפני רבו.

לכן מבאר הכתוב שמשה לא היה יכול לקנא, כי הוא התורה, והיה זה כאילו פסקה התורה שהבוועל ארמית חייב מיתה, ובאמת אינו חייב מיתה ע"פ בית דין.

אך פנחס היה "בְּתוֹכְכֶם", כאחד מהעם, שיכול לקנא. ע"כ.

וזוהו שרומזים הטעמים: **פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר** (קדמא ואזלא) **הַשֵּׁיבִי אֶת-קִמְתִּי** (מהפך פשטא) **מֵעַל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל** (מנח קטן): **קדמא ואזלא**, **הקדים** לקנא, אף שהוא **מהפך פשטא**, **היפך הפשוט**, שהרי אין תלמיד רשאי לפסוק בפני רבו, אלא היה צריך **מנח קטן**, **הקטן**, התלמיד, היה צריך **לנוח** ולהמתין להוראת הרב. אך כאן לא היה הדבר אפשרי, כי דין זה אינו מסור לבית הדין, אלא למי שמקנא קנאת ה' **בְּתוֹכְכֶם**, לכן בדין הוא שיקבל שכרו, ולא היתה זאת כהוראה בפני רבו.

⁴ **שיח שרפי קודש**, רבי יועץ קים קדיש ראקאץ, פרשת בלק: "וירא פנחס וכו' ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו וכו'. והקשה הה"ק מקאצק זצ"ל מפני מה לא הרג משרע"ה בעצמו את זמרי רק פינחס הרגו, ואמר כך כי הנה משרע"ה נקרא תורה כמאמר חז"ל שנמסרה התורה למשה ככלה, משום הכי לא היה יכול משרע"ה להרוג את זמרי, כי הדין הוא, שאם בא לשאול הדין הבועל ארמית אי חייב מיתה, אם לאו, אין הב"ד יכול לומר לו שהוא חייב מיתה, רק בדיעבד אם קפץ אחד והרגו שפיר עביד כדין הבועל ארמית קנאין פוגעין בו, ומשום הכי משרע"ה לא היה יכול להרוג אותו, כי משרע"ה הוא התורה, והוי כאלו באו אצלו לשאול הדין אי חייב מיתה או לאו, ולא יכול להשיב שהוא חייב מיתה, אבל פנחס שפיר עביד שהרגו דהוי בדיעבד, ונמשח לכהן עבור זה".

⁵ **מליצי אש שבט**, רבי אברהם שטרן, אב"ד נאוועזאמקי ניייהיזל, ווראנוב תרצח, כב שבט, אות רלא.